

سرشناسه	شهرداری تهران، معاونت امور اجتماعی و فرهنگی
عنوان و پدیدآور	مستند گزارش عملکرد معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران ۸۴-۸۸ (منطقه ۱) مؤلف محمدعلی موهبتی، همکاران راحله گنجه، و دیگران (آزیز نظر سیدمحمدهادی ایازی، ویراستار مهتاب برگریزان
مشخصات نشر	تهران: آثار معاصر: شهرداری تهران، معاونت امور اجتماعی و فرهنگی، ۱۳۹۱
مشخصات ظاهری	۲۵۴ ص. مصور (رنگی)، جدول (رنگی)، نمودار (رنگی).
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۵۱۲۰-۲۱-۹
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا	
یادداشت	همکاران راحله گنجه، مهناز یعقوبی‌یزانی، معصومه جعفری، شرکت تدبیرگران صادق
یادداشت	گزارش عملکرد معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران (۱۳۸۸-۱۳۸۲) منطقه یک
یادداشت	کتابنامه.
عنوان دیگر	گزارش عملکرد معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران (۱۳۸۸-۱۳۸۲) منطقه یک
موضوع	شهرداری تهران، منطقه یک، معاونت امور اجتماعی و فرهنگی.
شناخه افزوده	موهبتی، محمدعلی، ۱۳۳۴
شناخه افزوده	ایازی، سید محمدهادی، ۱۳۴۱
شناخه افزوده	گنجه، راحله، ۱۳۵۹
شناخه افزوده	شهرداری تهران، منطقه یک
رده‌بندی کنگره	۱۳۹۱ ش ۹۵۷ ۴۶۱۵۷
رده‌بندی دیویی	۳۵۲/۵۵۱۲۲
شماره کتابشناسی ملی	۲۷۴۲۶۲

مستند گزارش عملکرد معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران ۸۴-۸۸ (منطقه ۱)

مؤلف	محمدعلی موهبتی، زیر نظر دکتر سیدمحمدهادی ایازی
ناشر	آثار معاصر (با همکاری معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران)
همکاران	راحله گنجه، مهناز یعقوبی‌یزانی، معصومه جعفری، شرکت تدبیرگران صادق
ویراستار	مهتاب برگریزان
طراح جلد	محمد نوری
چاپ و صحافی	چاپخانه دانشگاه تربیت معلم
طراح بسم الله	سعید زاشکانی
صفحه آرای	راضیه فرهانیان، حجت انصاری، عابد عابدی جعفری
عکس روی جلد	مجموعه شهربانو و بازارچه تجریش
عکس پشت جلد	موزه دارآباد
نوبت و تاریخ نشر	چاپ اول، ۱۳۹۱
شمارگان	۵۰۰ جلد
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۵۱۲۰-۲۱-۹
قیمت	۱۰۲۰۰ تومان

تمامی حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران می‌باشد و هرگونه بهره‌برداری از این کتاب با ذکر منابع و مآخذ بلامانع است.

مقام معظم رهبری:

«فرهنگ ثبت تجارب»

ثبت تجارب، این طوری نیست که مثلاً یک مدیر بشیند، بنویسد، تجربه من در این قضیه این است. تجارب در اسناد و مدارک و نوشته‌های یک مجموعه منعکس است. مثلاً تجربیات مجموعه‌های اقتصادی، بانک مرکزی، سازمان مدیریت، وزارت اقتصاد و غیره در اسناد و منابع و دفاتر ثبت است. بنابراین در سیر کارها تجربه به دست می‌آید و همان‌جا هم ثبت می‌شود. این طور نیست که تجربه می‌آید و با آدم‌ها می‌رود و نابود می‌شود. بعد افراد بعدی می‌آیند و از آنها استفاده نمی‌کنند.

فصل اول: کلیات

۲	تاریخچه و روند شکل‌گیری منطقه ۱
۳	تغییرات مدیریتی معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری منطقه یک
۴	ساختار تشکیلاتی شهرداری منطقه ۱
۵	ساختار جمعیتی منطقه ۱
۶	مشخصات جغرافیای طبیعی منطقه
۶	نقشه هوایی کل منطقه ۱
۷	اطلاعات کلی ناحیه ۱
۸	رستم‌آباد (فرمانیه)
۹	حصار بوعلی
۱۰	اطلاعات کلی ناحیه ۲
۱۱	زعفرانیه
۱۲	ولنجک
۱۳	محمودیه
۱۴	اوین
۱۵	درکه
۱۶	اطلاعات کلی ناحیه ۳
۱۷	گل‌بدره
۱۸	امام‌زاده قاسم
۱۹	درپند
۲۰	اطلاعات کلی ناحیه ۴
۲۱	جماران
۲۲	دزاشیب و جوزستان
۲۳	نیاوران
۲۴	اطلاعات کلی ناحیه ۵
۲۵	کاشانک
۲۶	دارآباد
۲۷	اراج
۲۸	اطلاعات کلی ناحیه ۶
۲۹	شهرک نفت
۳۰	شهرک گلها و دانشگاه

مستحکم و الگویی ارزشمند و پایه‌ای مناسب برای گزارش‌های بعدی قرار گیرد و با تهیه بانک اطلاعات در تمامی زمینه‌ها دسترسی به تدوین گزارش مستند و متقن را تسهیل کند تا بدین‌وسیله اهداف گزارش محقق شود. در پایان تذکر این نکته را ضروری دانسته که این گزارش براساس دستور و رهنمود جناب آقای دکتر قالیباف، شهردار محترم تهران که بر ارائه گزارش عملکرد حوزه‌ها از همان روزهای آغاز به کار در شهرداری تاکید داشته‌اند و تدبیر، پشتیبانی و حمایت‌های همه جانبه جناب آقای دکتر ایازی معاونت محترم امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران و همراهی و هماهنگی‌های ارزشمند و روش‌مند جناب آقای بابارضا قائم مقام محترم معاونت امور اجتماعی و فرهنگی به ثمر رسیده است.

امید است این گزارش الگوی مناسب و ارزشمندی برای تدوین و مستندسازی گزارش عملکرد حوزه‌های مختلف در شهرداری و سایر نهادها و سازمان‌های دولتی و عمومی قرار گیرد تا بدین‌وسیله ایجاد بانک اطلاعات فعالیت‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری با تمامی مشخصات و داده‌های لازم، به صورت علمی و کاربردی به ثمر نشیند و تجربه‌ها ثبت و ضبط شود تا نسل‌های حاضر و لاحق را از روش‌های آزمون و خطا مصون داشته و برنامه‌ها، پروژه‌ها و اجرای صحیح و مناسب آنها را از نظر کیفی و کمی ارتقاء بخشد. ان شاءالله. در پایان ذکر این نکته ضروری بوده و تأکید می‌شود که بهره برداری مدیریتی و برنامه ریزی از هر گزارش وقتی مفید و میسر است که دوره زمانی تدوین گزارش شش ماهه یا حداکثر یکساله برآورد شود.

والله المستعان

محمدعلی موهبتی

مشاور معاون امور اجتماعی و فرهنگی

مدیر و ناظر پروژه گزارش عملکرد

مجموعه اول- گزارش‌های بخشی (مرجع):

شامل ادارات کل، سازمان‌ها، شرکت‌ها، مؤسسات و معاونت‌های امور اجتماعی و فرهنگی مناطق ۲۲گانه که مجموع آنها بیش از ۴۲ مجلد را شامل می‌شود. مجموعه این گزارش‌ها به عنوان بانک اطلاعات فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی در بعد زمانی، مهرماه ۸۴ تا پایان ۸۸ به عنوان گزارش مرجع تهیه و تدوین گردیده است و بیشتر مورد استفاده مدیران، کارشناسان و برنامه‌ریزان قرار می‌گیرد. کل مجلدهای مذکور در قالب یک لوح فشرده تنظیم گشته که به همراه کتاب منتشر می‌شود. این گزارش یعنی گزارش عملکرد مناطق ۲۲گانه یکی از ۴۲ عنوان گزارش‌های بخشی (مرجع) می‌باشد که آماده بهره‌برداری شده است.

مجموعه دوم- گزارش‌های موضوعی:

این گزارش‌ها، عملکرد شهرداری تهران را در حوزه‌های مختلف امور اجتماعی و فرهنگی نشان می‌دهد؛ حوزه‌هایی چون: فضاهای کالبدی فرهنگی و اجتماعی، فعالیتهای دینی، گزارش مدیریتی، گزارش تحلیلی فضاهای فرهنگی اجتماعی، جمع‌بندی فعالیت‌های مناطق ۲۲گانه، گزارش عملکرد بر مبنای رهنمودهای مقام معظم رهبری، اطلس فرهنگی اجتماعی مناطق ۲۲گانه و... این مجموعه بیش از ۱۰ عنوان کتاب را شامل می‌شود.

مجموعه سوم- گزارش مقایسه‌ای:

در این مجموعه عملکرد معاونت‌های امور اجتماعی و فرهنگی مناطق ۲۲گانه شهرداری تهران در موضوعات مختلف از قبیل: ورزش، سلامت، آموزش، فرهنگی و... با یکدیگر مقایسه می‌شود.

مجموعه چهارم: گزارش تبلیغی و اطلاع رسانی:

گزارش‌های تبلیغی که برگرفته از گزارش مرجع می‌باشد و این مجموعه در موضوعات مختلف و به صورت کتاب در اندازه‌های کوچک و متوسط و لوح فشرده جهت اطلاع کلیه شهروندان و اقشار و مخاطب‌های گوناگون به منظور آشنایی با حجم فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران تهیه گردیده است. این گزارش بیش از ۳۵ عنوان کتاب را شامل می‌شود.

این اثر مستند در گزارش حاضر، حاصل تلاش همکاران در در مناطق ۲۲گانه شهرداری تهران و گروه تدوین گزارش عملکرد در طول بیش از یک سال و نیم گذشته است که گمان، کم‌توقع و با بردباری، آمار و اطلاعات را از بایگانی‌ها استخراج، جمع‌آوری و تجمیع نموده‌اند. اذعان می‌نماید که با وجود تلاش و پیگیری همه دست‌اندرکاران آنگونه که حق یک گزارش مستند است آمار و اطلاعات در برخی موارد بطور کامل بدست نیامده و همه فعالیت‌ها به صورت جامع منعکس نشده است و لذا این گزارش را نمی‌توان خالی از نقص دانست. ولی این گزارش می‌تواند سنگ بنایی

دوم- تاریخچه تدوین گزارش عملکرد

از مهر ماه سال ۱۳۸۸ بنا به رهنمود جناب آقای دکتر ایازی معاون محترم امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری مقرر شد تا عملکرد حوزه فرهنگی و اجتماعی شهرداری از زمان تصدی جناب آقای دکتر قالیباف شهردار محترم تهران (مهر ماه ۸۲ لغایت ۸۸) جمع‌آوری، جمع‌آوری، تجمیع و تدوین گردد. به دلیل نبود بانک اطلاعات و تغییرات مدیریتی، جمع‌آوری آمار و اطلاعات در طی سال‌های گذشته بویژه در نیمه دوم سال ۸۴، سال‌های ۸۵ و ۸۶ با سختی و کندی صورت گرفت. این امر موجب شد که انتشار گزارش عملکرد که طبق برنامه می‌باید تا پایان سال ۱۳۸۸ تدوین می‌شد، به تأخیر افتد. از سوی دیگر از آنجا که ضروری است گزارش عملکرد امور اجتماعی و فرهنگی مناطق ۲۲گانه در یک طرح هماهنگ و در ۲۲ مجلد بهم پیوسته تدوین و چاپ گردد، لذا تأخیر گزارش بعضی از مناطق در روند زمان از پیش تعیین شده تأثیر گذاشته و خود به خود تأخیر در انتشار کل گزارش را به دنبال داشته است. همین امر در خصوص ادارات کل، سازمان‌ها و شرکت‌ها نیز صدق می‌کند.

جمع‌آوری این گزارش‌ها با همکاری نمایندگان تام‌الاختیار معاونت‌های امور اجتماعی و فرهنگی مناطق ۲۲گانه و مجریانی که از بخش خصوصی انتخاب شده بودند به انجام رسیده است. گزارش‌های تهیه شده چندین نوبت مورد بازنگری و اصلاح قرار گرفته است. آنچه در گزارش‌ها منعکس می‌شود به تایید شهرداران محترم مناطق ۲۲گانه و جانشین آنها، و تایید معاونین محترم امور اجتماعی و فرهنگی مناطق ۲۲گانه و نمایندگان آنها در تدوین گزارش و نیز کلیه رؤسای ادارات مربوطه در حوزه معاونت امور اجتماعی و فرهنگی مناطق ۲۲گانه شهرداری رسیده است. مستندات گزارش با پشتوانه بیش از ۱۶۰۰۰ صفحه نوشتار و بیش از هشتاد لوح فشرده، پس از تایید مسئولان، به عنوان سند ثبت گردیده است. مجموعه گزارش حاضر شامل ۲۲ مجلد که از تلخیص و تجمیع گزارش‌های ارسالی از حوزه اجتماعی و فرهنگی مناطق ۲۲گانه حاصل شده است، این گزارش بانک اطلاعات فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی مناطق ۲۲گانه شهرداری محسوب و به عنوان گزارش مرجع مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

سوم: انواع گزارش‌های در دست اقدام: گزارش عملکرد معاونت امور اجتماعی و فرهنگی از مهرماه ۱۳۸۴ تا پایان ۱۳۸۸ در چهار مجموعه بدین شرح ۱۳۸۸ در چهار مجموعه بدین شرح پیش‌بینی شده است:

سوم: انواع گزارش‌های در دست اقدام:

گزارش عملکرد معاونت امور اجتماعی و فرهنگی از مهرماه ۱۳۸۴ تا پایان ۱۳۸۸ در چهار مجموعه بدین شرح پیش‌بینی گردیده است:

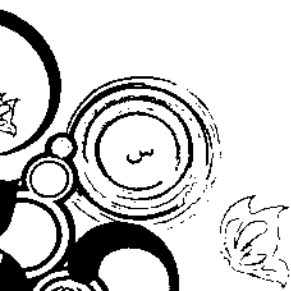

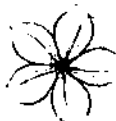
کلام خدای بزرگ که فرمود: «لَوْ مَوْ أَنْفُسَكُمْ»^۱ «خودتان را ملامت کنید» تأکید بر همین نکته است.

۱۲. **نظم و انضباط مدیریتی، اداری و مالی:** دوام و بقا هر سازمان به انضباط و نظم آن وابسته است. هر گزارش خود به خود نظم را بر یک سازمان حاکم می‌کند. انضباط مدیریتی و پرسنلی، انضباط منابع و مصارف، انضباط اداری، مالی و برنامه‌ای تأمین ترتیب فرهنگ نظم در تمامی ابعاد با ارائه گزارش در سازمان‌ها محقق می‌شود.

۱۳. **الزام قانونی:** ماده ۱۷ قانون شهرداری‌ها، مدیران شهری را موظف کرده است که هر شش ماه یک بار، صورت جامعی از درآمدها، هزینه‌ها و آمار کلیه فعالیت‌های انجام شده را برای اطلاع عموم منتشر نمایند. به نظر می‌رسد قانون‌گذار با تصویب این ماده قانونی تمامی اهداف ذکر شده و فلسفه مهم گزارش عملکرد را در نظر داشته است. نکته جالب این است که با انتشار هر شش ماه یک بار گزارش کلیه فعالیت‌ها، درآمدها و هزینه‌ها، تجربه عملکرد شش ماهه اول هر سال مورد استفاده قرار می‌گیرد و کیفیت برنامه‌ها و عملکردها در شش ماهه دوم ارتقا می‌یابد؛ چراکه بی‌شک با آشکار سازی ضعف‌ها و قوت‌های شش ماهه اول در گزارش، اصلاح برنامه‌ها و فعالیت‌ها در شش ماهه دوم تسهیل خواهد شد. این ماده قانونی مهر تأییدی است بر آنچه در فلسفه گزارش آمده است.

۱۴. **شورای اسلامی شهرها و مدیران شهری:** دو رکن اصلی و مکمل: (هماهنگی لوایح شهرداری و طرح‌ها و مصوبات شورای اسلامی شهر) اگرچه این دو رکن، مکمل یکدیگرند. هریک وظایفی دارند که در صورت عمل به آنها، سرعت و دقت در عملکردها تنظیم می‌گردد. شورای اسلامی موظف به قانونگذاری و نظارت بر اجرای آن است و مدیران شهری وظیفه اجرای قانون و ارائه برنامه‌های مناسب را بر عهده دارند. مسلماً هر لایحه‌ای که از طریق شهرداری به شورا ارجاع داده می‌شود باید به تصویب شورای اسلامی برسد تا ضمانت اجرایی بیابد. تدوین و ارائه لوایح از سوی نهاد شهرداری پس از گذار از شورا با اصلاحات و تغییراتی مواجه می‌شود. هر گزارش می‌تواند میزان مناسبی برای تطبیق و ارزیابی لوایح پیشنهادی از طریق شهرداری و طرح‌ها و مصوبات شورا باشد و از این طریق هریک از دو نهاد شورای اسلامی و شهرداری آسیب‌شناسی از عملکرد خویش را در اختیار خواهند داشت. تا بدین وسیله تجربه‌های اندوخته در جهت ارتقاء لوایح پیشنهادی، طرح‌ها، برنامه‌ها و بودجه سالانه بکار آمده و افزایش اعتماد طرفین و ارتقاء کیفیت لوایح و طرح‌ها را فراهم می‌کند.

«نمودار الف»

اگر چشم‌انداز را ۲۰ ساله در نظر بگیریم و برنامه‌های میان‌مدت را ۵ ساله، روند حرکتی هر برنامه در هر سال در مقایسه با این دو سند فرادست، موقعیت سازمان را در نیل به اهداف فرادست نمودار خواهد کرد. (نمودار الف)

۱۱. خودارزیابی: هر گزارش مدیران، کارکنان و سازمان را به توانایی‌ها و ناتوانی‌های خود آگاه می‌سازد. مدیران موفق کسانی هستند که مجهولات را در درون سیستم شناسایی، و با چاره‌جویی برای غلبه بر آنها، مجهول را به معلوم تبدیل کنند. آنها بدین‌وسیله خود را با زمان تطبیق می‌دهند و با شتاب متناسب با دگرگونی‌های جهان متغیر امروز، از سیر زمان باز نمی‌مانند. این مدیران همواره بازخورد عملکرد خویش را محاسبه می‌کنند و با هماهنگ‌سازی روند فعالیت‌های برنامه‌ای با اجرایی با زمان، به اصلاح و اکمال خویش می‌پردازند.

امام علی (ع) می‌فرماید: (عِبَادَ اللَّهِ، زِنُوا أَنْفُسَكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُوَزَّنُوا وَ حَاسِبُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تُحَاسَبُوا)؛ ای بندگان خدا! قبل از اینکه شما را ارزیابی نمایند خود را ارزیابی و سنجش نمایید و قبل از اینکه عملکرد شما را حسابرسی کنند از خودتان حسابرسی به عمل آورید.

در حقیقت گزارش موجب می‌گردد تا کاستی‌ها حواله به دیگران نشود و بدین‌وسیله انبوهی از ضعف‌ها و سستی‌ها انباشته نگردد و افراد مسئول، دیگران را مقصر ندانند؛ بلکه موجبات روشن شدن زوایای ناپیدای قوت و ضعف خود را در گزارش بیابند و هر کس در پی برطرف ساختن ضعف‌ها و افزایش قوت‌های خود برآید و از توانمندی بیشتری برخوردار شود:

« هر که نقص خویش را دید و شناخت اندر استکمال خود بواسطه تاخت.»

کلام حضرت امیر (ع) که فرمود: انسان‌های باتقوا کسانی هستند که از اعمال اندک خود خشنود نیستند، و اعمال زیاد خود را بسیار نمی‌شمارند. همیشه نفس خود را متهم می‌دانند و از عملکرد خویش ترسان‌اند و یا

۱- نهج البلاغه، خطبه ۱۹۶ (خطبه متقون)، يَرْضَوْنَ مِنْ أَعْمَالِهِمْ الْقَلِيلَ، وَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ الْكَثِيرَ. فَهُمْ لِأَنْفُسِهِمْ مَتَّهِمُونَ، وَ مِنْ أَعْمَالِهِمْ مُشْفِقُونَ. إِذَا زَكَّى أَخَذَ مِنْهُمْ خَافَ.

نوشتن از علم و دانش نگهداری کنید.^۱ «در مسیر کارها تجربه به دست می‌آید و همان جا هم ثبت می‌شود این طور نیست که تجربه‌ها می‌آید و با آدم‌ها می‌رود.»^۲

۸. افزایش فرهنگ رقابت: هر گزارش فرهنگ رقابت را افزایش داده و موجبات ارتقاء برنامه‌ها و فعالیت‌ها را فراهم می‌آورد. ثبت گزارش‌ها به افزایش رقابت درون‌سازمانی بین کارکنان و کارشناسان منجر می‌شود و مدیران لاحق را ناچار به رقابت با مدیران سابق می‌نماید؛ روندی که نتیجه حتمی آن، رشد و پیشرفت سازمان است. رقابتی که در نتیجه ارائه گزارش مستند ایجاد می‌شود، به صورت چندجانبه تلاش‌ها را افزایش داده و پیشرفت را محقق می‌سازد. امروزه رقابت یکی از مهم‌ترین عناصر پیشرفت و تعالی شناخته می‌شود. «باید ایده‌ها در چارچوب منطق و اخلاق و در جهت رشد اسلامی با یکدیگر رقابت کنند. تا ملت ایران به رتبه‌ای جهانی که استحقاق آن را دارد، یار دیگر دست یابد.»^۳ وقتی امکانات، ابزار و میدان رقابت عادلانه باشد، استعدادها و توانمندی‌ها شکوفایی می‌شود. در فرهنگ اسلامی رقابت یک ارزش محسوب شده و به مثابه عاملی در جهت ارتقاء کیفیت برنامه‌ها، طرح‌ها و استفاده بهینه از زمان، امکانات، نیروی انسانی و منابع مادی شناخته می‌شود. فرهنگ اسلامی مشوق میدان رقابت است: (فَاسْتَبِقُوا الْفَیْرَاتِ) در امور خیر با یکدیگر رقابت کنید.^۴

۹. ماتریس شناخت تهدیدها، فرصت‌ها، ضعف‌ها، قوت‌ها: گزارش مستند از عوامل موثر در ترسیم ماتریس عملکرد است. این ماتریس از ابزارهای کارسازی است که اطلاعات لازم را در حوزه فرصت‌ها و تهدیدهای محیطی و همچنین نقاط ضعف و قوت داخلی به مدیران ارائه می‌دهد. گزارش عملکرد، ترسیم و استفاده از این ماتریس را ممکن می‌سازد.

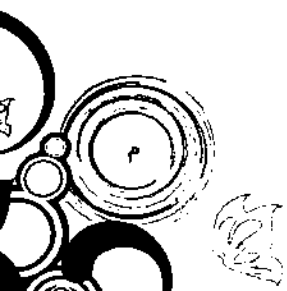
۱۰. آسیب شناسی برنامه‌ها، بودجه و عملکرد سالانه یا عنایت به اسناد فرادست چون برنامه پنج‌ساله و سند چشم‌انداز: هر گزارش نشان می‌دهد که برنامه و بودجه مصوب سالانه و اجرای آن تا چه حد توانسته است اهداف سازمان را در جهت نیل به برنامه‌های میان‌مدت و درازمدت تحقق بخشد. آگاهی به این مهم موجب آسیب‌شناسی در استفاده از منابع انسانی، مادی و بهره‌گیری از زمان می‌شود و با ارزیابی روند حرکت به سوی راهبردها، اهداف و چشم‌اندازها، به برنامه‌های کوتاه مدت جهت و کیفیت می‌بخشد. همچنین به طریقی دیگر می‌توان میزان اجرایی بودن برنامه‌ها و چشم‌اندازها و نزدیک بودن آنها را به واقعیت محک زد.

۱- غرر الحکم و درر الکلم، تمیمی امدی عبدالواحد تحقیق: میرسید جلال الدین محدث ارموی، تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۶۰، جلد ۱، ۹۹.

۲- رهبر معظم انقلاب، ۱۳۸۱/۱/۱۸.

۳- رهبر معظم انقلاب، ۱۳۸۱/۱/۱۶.

۴- قرآن کریم، سوره مائده، آیه ۴۸.

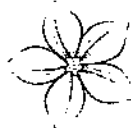
۴. اعتماد سازی: لازمه اعتماد صداقت است. گزارش صادقانه عملکرد، سطح اعتماد عمومی (برون سازمانی) و اعتماد درون سازمانی را افزایش داده و دستیابی به سرمایه اجتماعی تسهیل و تحکیم می‌بخشد.

۵. افزایش بهره‌وری: از آنجا که هر گزارش کیفیت نیروی انسانی را به نمایش می‌گذارد، لذا تولید هر گزارش از اهم برنامه‌ها در ارتقاء انگیزش کارکنان سازمان محسوب می‌شود؛ بهره‌وری مرهون منبع حیاتی نیروی انسانی بوده و کارآمدی این منبع تحت تأثیر دو عامل مهم یعنی انگیزش و شایستگی است. کارکنان وقتی روابط را کمرنگ و ضابطه را پررنگ می‌بینند به آینده خود امیدوار می‌شوند. یکی از عوامل مهمی که بر بهره‌وری منابع انسانی تأثیر بسزا دارد، ایجاد و تقویت انگیزش نیروی انسانی است. در موضوع انگیزش، هم جنبه مادی و هم جنبه‌های غیرمادی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار هستند. گزارش عملکرد بخش مهمی از نظام مناسب ارزشیابی و پاداش عملکرد است که در افزایش انگیزه و در نتیجه ارتقاء بهره‌وری موثر و کارساز است. گزارش عملکرد موجب افزایش آگاهی کارکنان نسبت به محیط بیرونی و درونی سازمان و نحوه عملکرد خود و دیگران، اصلاح و بهبود عملکرد، احساس رضایت و علاقه بیشتر به کار و وظایف محوله، افزایش تلاش و کوشش کارکنان و در نهایت ارتقاء سطح بهره‌وری می‌شود.

۶. گسترش فرهنگ پاسخگویی: در هر جامعه افراد دلسوز، حساس، کارشناس و متعهدی وجود دارند که گزارش‌ها را با نگاه علمی و کارشناسی مورد بررسی و مطالعه قرار می‌دهند، آنجا که گزارش به صورت شفاف و با صداقت به اطلاع عموم برسد، سئوالات و مجهولات از جانب افراد متعهد و دلسوز طرح می‌شود که مدیران را به پاسخگویی وادار می‌کند و در نتیجه مجهولات به معلومات تبدیل، و دقت و کنترل مدیران در برنامه‌ریزی افزایش می‌یابد. در طول زمان، این امر، خود، به یک فرهنگ تبدیل می‌شود و موجبات ارتقاء منابع، برنامه‌ها و طرح‌ها را فراهم می‌آورد که پیامد آن حفظ و ارتقاء سرمایه‌های اجتماعی است. به همین دلیل پرسش‌گری و پاسخ‌گویی یک نعمت محسوب شده است: «نظام پاسخگویی را برای خودتان مفتحم بدانید ... مسئولان احساس کنند در مقابل مردم باید پاسخگو باشند.»^۱

۷. ثبت فعالیت‌ها: ثبت فعالیت‌ها یعنی ثبت تجربه‌ها و هر گزارش نیز مجموعه‌ای از تجربه‌ها است. تجربه‌ها را نباید به فراموشی سپرد. راهکار حفظ تجارب، ثبت و ضبط آنهاست. نسل‌های حاضر و آینده با استفاده از این تجربه‌ها سطح خطا را کاهش داده و دروازه مدیریت «آزمون و خطا» بسته می‌شود. ارائه هر گزارش مستند یکی از راهکارهای موثر در پیشگیری از چند باره‌کاری و ادامه شیوه آزمون و خطا به شمار می‌آید؛ چراکه بدین وسیله، تجربه‌ها، برای نسل‌های آینده حفظ خواهد شد. پیامبر اسلام (ص) می‌فرماید: قَيِّدُوا الْعِلْمَ بِالْكِتَابَةِ؛ با

پیشگفتار

تهیه و تدوین مستندات گزارش عملکرد معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران نیاز به توضیحاتی دارد که در سه محور به شرح زیر به آن پرداخته می‌شود:

اول- اهداف گزارش عملکرد:

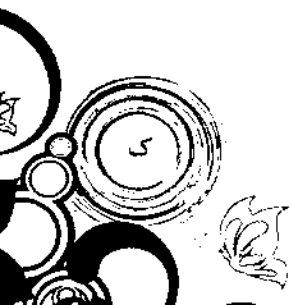
فلسفه گزارش عملکرد را در گذشته نوعی تبلیغ و اطلاع رسانی می‌دانستند؛ مدیران برای توجیه و یا توضیح و تبلیغ عملکرد خویش فعالیت‌های انجام گرفته را منتشر می‌کردند. اما در حقیقت فلسفه هر گزارش دلایل اساسی‌تر و مهم‌تری دارد؛ از جمله:

۱. شفاف‌سازی: از مهم‌ترین اهداف هر گزارش، ایجاد شفافیت در برنامه‌ها، درآمدها، هزینه‌ها، فعالیت‌ها و انتصابات است؛ و یکی از راه‌های پیشگیری از فساد اداری و مالی و ایجاد بسترهای لازم برای سلامت سیستم اداری، شفاف‌سازی منابع، مصارف و فعالیت‌ها است که نتیجه آن کاهش فساد مالی و اداری خواهد بود. مثل مشهور: «از آب گل‌آلود ماهی گرفتن» گویای همین نکته است.

۲. ارزیابی منابع انسانی: بدون شک هر گزارش بیانگر سطح توانایی مدیران و کارشناسان است. پیامد این روند، سپردن مناصب بدست افراد کارآمد و توانمند، و محصول آن ضابطه‌مند شدن انتصابات، افزایش انگیزه و امید برای کارمندان، کارشناسان و مدیران کارآمد است. نتیجه تحقق این روند، توانمندی سازمان و ارائه خدمات بیشتر و کیفی‌تر به جامعه می‌باشد. (امام علی^(ع) می‌فرماید: «هرگز نیکوکار و بدکار در نظرت یکسان نباشند. زیرا نیکوکاران در نیکوکاری بی‌رغبت و بدکاران در بدکاری تشویق می‌گردند، پس هرکدام از آنها را براساس کردارشان پاداش ده»^۱).

۳. ارزشیابی و بهبود طرح‌ها و برنامه‌ها: اصولاً یک گزارش نشان‌دهنده نقاط قوت و ضعف برنامه‌ها می‌باشد. ارائه هر گزارش موجب می‌شود ضعف‌ها و کاستی‌های برنامه‌ها، طرح‌ها و پروژه‌ها کاهش یافته و از نقاط قوت بیشتری برخوردار گردد.

۱- امام علی (ع)، نهج البلاغه، نامه ۵۳

طاقت فرسا و شبانه روزی و پیگیری های مجدانه و با صبر و حوصله، مستندات فعالیت های صورت گرفته را جمع آوری، تدوین و گزارش حاضر را تهیه و تدوین نموده اند و همکاری مدیران کل، رؤسای سازمان و مدیر عامل شرکت ها و مؤسسات و معاونین امور اجتماعی و فرهنگی مناطق ۲۲ گانه و کارشناسان و رابطین آنها صمیمانه سپاسگزاری نمایم.

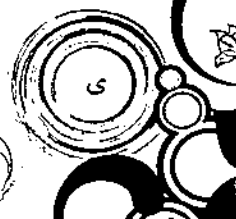
در پایان بر خود لازم می دانم از زحمات جناب آقای نوریان معاون محترم امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری که از نیمه دوم سال ۱۳۸۴ تا نیمه اول سال ۱۳۸۸ این مسئولیت مهم را برعهده داشته اند و جناب آقای بابارضا قائم مقام معاونت امور اجتماعی و فرهنگی که عمده فعالیت های این معاونت حاصل تلاش آن بزرگواران است، تشکر و سپاسگزاری ویژه داشته باشم.

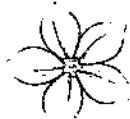
امید است فعالیت های صورت گرفته مورد قبول خداوند متعال و رضایت حضرت بقیه الله الاعظم (عجل الله تعالی فرجه الشریف) قرار گیرد. پیشاپیش از همه صاحب نظران، مدیران، همکاران و اهل فرهنگ و اندیشه که این گزارشات را با دقت مورد مطالعه قرار خواهند داد و با نقدهای سازنده خویش به اصلاح و اکمال برنامه ها و عملکرد این حوزه یاری خواهند رساند صمیمانه قدردانی می نمایم.

سید محمد هادی ایازی

معاون امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران

WWW.KOOLAPR

اخلاقی، مسئولیت‌پذیر، خلاق، و تاثیرگذار در حوزه امور اجتماعی و فرهنگی است.

آنچه در این گزارش‌ها تحت عنوان «مستندات گزارش عملکرد» شاهد هستیم، خلاصه‌ای از حجم عظیمی از فعالیت‌های ثبت شده در معاونت امور اجتماعی و فرهنگی مناطق ۲۲ گانه شهرداری تهران می‌باشد، جمع‌آوری، تدوین و جمع‌بندی بیش از ۴۲ عنوان گزارش مرجع و ۳۵ عنوان گزارش تبلیغی بدون تلاش صادقانه و شبانه‌روزی همکاران ارجمند، گشام، کم‌توقع و مخلص میسر و سهل الوصول نبوده است.

گزارش حاضر جمع‌بندی مستندات فعالیت‌های انجام شده در راستای رویکردهای فرهنگی شهرداری تهران طی بخشی از دوره عملکردی مدیریت جناب آقای دکتر قالیباف یعنی از مهرماه ۸۴ تا پایان سال ۸۸ می‌باشد و آشکار است که تدوین آن می‌باید بر راستای ترویج فرهنگ پاسخ‌گویی و ایجاد بسترهای لازم به منظور توسعه سرمایه‌های اجتماعی و اصلاح و تکامل سیستم اداری و مالی و منابع انسانی و برنامه‌ریزی درون سیستمی و فراهم آوردن شرایط آشنایی احاد مردم با عملکرد مدیران شهری باشد. جمع‌آوری، تهیه، تدوین و جمع‌بندی این گزارش، از مهرماه سال ۱۳۸۸ آغاز گردیده است و با پیگیری‌های مستمر در طول بیش از یک سال و نیم، آمار فعالیت‌های انجام شده حاضر که به تایید مدیران و کارشناسان مربوطه رسیده، مستندسازی شده و به عنوان گزارش مرجع، آماده بهره‌برداری گردیده که شامل بانک اطلاعات فعالیت‌های معاونت امور اجتماعی و فرهنگی می‌باشد و در معرض قضاوت مدیران، کارشناسان و شهروندان قرار می‌گیرد.

به دلیل اهمیت تدوین مستندات گزارش عملکرد و تاکید و تشویق جناب آقای دکتر قالیباف در راستای اطلاع‌رسانی فعالیت‌های انجام گرفته در حوزه معاونت امور اجتماعی و فرهنگی به مسئولان و مردم، تصمیم بر آن شد تا این موضوع مهم، مستقیماً زیر نظر اینجانب به انجام رسانده شود. براین اساس جناب آقای محمدعلی موهبتی «مشاور فرهنگی معاونت» به عنوان مدیر و ناظر بر این طرح انتخاب تا نسبت به انجام این مهم (تدوین مستندات فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی) پیگیری و اقدام نمایند. باید اذعان شود که جمع‌آوری آمار و اطلاعات مربوط به سال‌های گذشته به دلیل نبود بانک اطلاعات با مشکلات فراوانی همراه بوده و وقت زیادی از همکاران را به خود اختصاص داده است تا بالاخره گزارش موجود به سرانجام رسیده است. هم‌اکنون در معاونت امور اجتماعی و فرهنگی می‌توان ادعا کرد که بانک اطلاعات فعالیت‌های صورت گرفته در تمامی حوزه‌ها از مهرماه ۸۴ تا پایان ۱۳۸۸ تکمیل و آماده بهره‌برداری است.

امیدوارم نظرات کارشناسان درون و بیرون سازمانی و شهروندان گرامی (به ویژه اهالی فرهنگ) بتواند نتایج ثمربخشی چون ارتقای کیفیت و کمیت برنامه‌ها، پروژه‌ها و افزایش بهره‌وری و اثربخشی را در کارکردهای آتی به ارمغان آورد. جا دارد از جناب آقای محمدعلی موهبتی «مشاور و مدیر پروژه گزارش عملکرد» و همکاران ایشان که با زحمات

ب- توسعه ایستگاه‌های تندرستی؛

ج- توسعه مسابقات ورزشی محلات؛

د- تفریحات سالم؛

ه- آموزش‌های عمومی ورزش شهروندی به منظور ارتقای فرهنگ و مهارت‌های ورزشی شهروندان.

رویکرد سیزدهم: توسعه فضاهای اجتماعی و فرهنگی

راهبرد: "طراحی فضاهای اجتماعی و فرهنگی مبتنی بر هویت دینی، ملی و انقلابی"

برنامه‌های پیش‌بینی شده در این رویکرد:

الف- تشکیل کمیسیون طراحی فضاهای اجتماعی، فرهنگی، ورزشی و تفریحی؛

ب- مشارکت در مباحث مربوط به طرح‌های موضعی و موضوعی؛

ج- تعامل مؤثر با سازمان سرمایه‌گذاری؛

د- راهاندازی سرای محله؛

ه- شناسایی ظرفیت‌ها و فضاهای مورد نیاز اجتماعی و فرهنگی در سطوح ملی، فراشه‌ری، شه‌ری، حوزای،

منطقه‌ای، ناحیه‌ای و محله‌ای کلان شهر تهران در یک برنامه زمان‌بندی اجرایی.

رویکرد چهاردهم: اطلاع‌رسانی و اعتمادسازی

راهبرد این رویکرد: "تقویت و ارتقای شیوه‌های اطلاع‌رسانی و فعالیت‌های رسانه‌ای جهت شفاف‌سازی، آگاه‌سازی،

اعتمادسازی و کارآمدی مدیریت شهری"

برنامه‌های پیش‌بینی شده در این رویکرد:

الف- افزایش شمارگان و کیفیت محتوایی روزنامه همشهری؛

ب- اطلاع‌رسانی عملکرد مدیریت شهری و آموزش شهروندی از طریق روزنامه همشهری؛

ج- انتشار ۱۷ عنوان مجلات همشهری؛

د- توسعه روابط عمومی الکترونیک شهرداری تهران شامل: سامانه مدیریت اخبار شهری و ...

ه- توسعه و به‌روزرسانی سامانه‌های رصد شهرداری تهران شامل: استودیو صدای شهر و تولید برنامه‌های تلویزیونی

- رادیویی، راهاندازی ستادهای ویژه خبرگزاری ویژه معاونت‌ها و مناطق و ...

ذکر این نکته ضروری است که تدوین و نظام‌مندی همه این رویکردها، راهبردها، برنامه‌های اجرایی و فعالیت‌ها

مرهون تلاش همکاران، کارشناسان و مدیران آگاه و برخوردار از فرهنگ سازمانی غنی و متعهد به مبانی ارزش‌های

رویکرد نهم: تدوین ماتریس اجتماعی شهر

راهبرد: "تعیین سهم و ایفای نقش شهرداری در نظام مدیریت توانمندسازی و خدمات اجتماعی"

برنامه‌های پیش‌بینی شده در این رویکرد:

تهیه ماتریس اجتماعی در خصوص تکدی‌گری و کارتن‌خوابی، اعتیاد، کودکان کار و خیابان، خانواده‌های بی‌سرپناه و در راه‌مانده و خانواده‌های مولود طلاق، زنان سرپرست خانوار در معرض آسیب

رویکرد دهم: تحکیم بنیان خانواده

راهبرد: "تحکیم بنیان خانواده و توانمندسازی زنان سرپرست خانوار"

برنامه‌های پیش‌بینی شده در این رویکرد:

الف- توانمندسازی بانوان در عرصه‌های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و ...؛

ب- طرح کاهش خطرپذیری زنان در زندگی شهری از طریق آموزش؛

ج- طرح پیش‌گیری از آسیب‌های اجتماعی بانوان در سطح نواحی و محلات.

رویکرد یازدهم: ترویج سلامت جامعه

راهبرد: "ارتقای شاخص‌های سلامت شهری به منظور تحقق شهر سالم"

برنامه‌های پیش‌بینی شده در این رویکرد:

الف- توسعه زیرساخت‌های ارائه خدمات سلامت با رویکرد محله‌ای از طریق ارتقای کیفیت، توسعه و مدیریت

خانه‌های سلامت، افزایش خانه‌های اسباب‌بازی، مدیریت و راهاندازی مراکز فراموز و راهاندازی باشگاه چاقی؛

ب- شبکه‌سازی و ایجاد زمینه‌های مشارکت شهروندان و مشخصات توسعه سلامت از طریق ایجاد توسعه شبکه

سلامت شهری؛

ج- توسعه آموزش‌های همکاری سلامت و ارتقای مهارت‌ها و توانمندسازی شهروندان؛

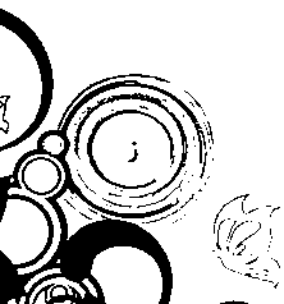
د- ایجاد مرکز ابتکارات اجتماع محور.

رویکرد دوازدهم: توسعه ورزش همگانی

راهبرد: "فراگیرسازی سطح پوشش ورزش همگانی با مشارکت شهروندان تهرانی"

برنامه‌های پیش‌بینی شده در این رویکرد:

الف- توسعه ظرفیت‌ها، تجهیز و ارتقای سرانه فضاهای ورزشی و تفریحی؛

رویکرد ششم: تدوین ماتریس فرهنگ شهروندی

راهبرد: "تهدیه‌سازی و هم‌افزایی تعاملات درون سازمانی موثر بر فرهنگ شهروندی"
زیرمجموعه‌های این راهبرد به منظور فرهنگ‌سازی در حوزه‌های مختلف:

الف- فرهنگ توافیک؛

ب- فرهنگ آپارتمان‌نشینی؛

ج- فرهنگ ورزش همگانی و تفریحات سالم؛

د- فرهنگ صرفه‌جویی؛

ه- فرهنگ مشارکت اجتماعی؛

ز- فرهنگ حفظ محیط زیست؛

ح- فرهنگ حفظ بهداشت و نظافت عمومی؛

ط- فرهنگ نظم و انضباط اجتماعی.

رویکرد هفتم: ارتقای فرهنگ عمومی

برنامه‌های پیش‌بینی شده در این رویکرد:

الف- برگزاری مراسم و مناسبت‌های ویژه سال؛

ب- توسعه اوقات فراغت و گردشگری شهروندان تهرانی یا رویکرد محله‌ای؛

ج- تولید و عرضه محصولات و خدمات فرهنگی؛

د- مدیریت فرهنگی پارک‌ها و فضاهای عمومی؛

ه- اجرای طرح کتابخانه دیجیتال شهر تهران؛

و- توسعه کتابخانه‌های شبانه‌روزی.

رویکرد هشتم: بهبود سبک زندگی

راهبرد: "طراحی و ترویج الگوهای رفتاری مطلوب فردی و اجتماعی"

اهداف این رویکرد:

الف- ترویج سبک زندگی اسلامی و ایرانی در میان شهروندان؛

ب- توسعه و ترویج اخلاق شهروندی؛

ج- اصلاح الگوی مصرف محصولات فرهنگی، تغذیه، پوشاک و...

- الف- اجرای سامانه رتبه‌بندی پیمانکاران و مشاوران طرح‌ها و پروژه‌های اجتماعی و فرهنگی؛
ب- برون‌سپاری مراکز فعالیت‌های اجتماعی، فرهنگی، هنری و ورزشی در یک جدول زمان‌بندی؛

رویکرد چهارم: تولید اندیشه و دانش

بهره‌مندی از ظرفیت‌های برون‌سازمانی و درون‌سازمانی در تولید دانش اجتماعی و فرهنگی با برنامه‌هایی بدین شرح پیش‌بینی شده است:

الف- تشکیل شوراهای راهبردی اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران شامل شورای راهبردی فرهنگی، آسیب‌های اجتماعی، مطالعات، سلامت، بانوان و ...
ب- ایجاد شبکه پژوهشگران جوان محله؛

ج- تدوین و انتشار کتاب محله‌های شهر تهران (۲۷۴ محله)؛

د- نظرسنجی دوره‌ای از شهروندان (۱۵ عنوان)؛

ه- تهیه پیوست اجتماعی و فرهنگی طرح‌ها و پروژه‌های شهری (۶۰۵ پروژه)؛

و- برگزاری هم‌اندیشی محله‌ای و همایش‌ها (۱۸۴ هم‌اندیشی محله‌ای و ۲۲ همایش منطقه‌ای)؛

ز- برگزاری همایش‌های ملی (سلامت شهری، ورزش همگانی، پیوست اجتماعی، حقوق و تکالیف شهروندی)؛

ح- اجرای طرح‌های مطالعاتی شامل نیازسنجی، مسئله‌یابی، ارزیابی اثربخشی برنامه‌ها (۷۷ عنوان).

رویکرد پنجم: تقویت هویت اسلامی - ایرانی شهر

راهبرد این رویکرد: احیاء و ترویج باورها، ارزش‌ها و نمادهای دینی، اخلاقی و ملی*

پیش‌زمینه‌های اجرایی شدن این راهبرد:

الف- تدوین سند هویت شهری؛

ب- تدوین سند توسعه هویت محله‌ای؛

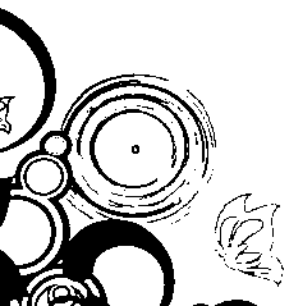
ج- تدوین سند توسعه و عمران مساجد شهر؛

د- اشاعه فرهنگ قرآنی و معارف اسلامی از طریق برگزاری کلاس‌های آموزشی در سطح محله‌ها؛

ه- حمایت از کانون‌های قرآنی؛

ز- ترویج فرهنگ ایثار و شهادت؛

ح- ترویج فرهنگ امر به معروف و نهی از منکر.

در اصول و اجرای کلیه برنامه‌های اجتماعی و فرهنگی، چراغی روشن‌بخش و جهت‌دهنده فراروی این معاونت بوده است.

رویکردهای معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران در راستای تحقق اهداف مدیریت شهری

رویکرد اول: تبدیل سازمان خدماتی به نهاد اجتماعی

راهبرد این رویکرد: "ظرفیت‌سازی سازمانی و ایجاد بستر مشارکت نهادمند و معنادار شهروندان در اداره امور شهر" پیش‌زمینه‌های اجرایی شدن این راهبرد در قالب برنامه‌های:

الف- مدیریت شهری: این محور دو بخش مهم را شامل می‌شود. نخست، ایجاد ظرفیت‌های مشارکت‌پذیری در مدیریت شهری از طریق تغییر نگرش و افزایش مهارت‌های اجتماعی مدیران؛ و سپس، ایجاد ساز و کارهای لازم جهت اعمال نظرات شهروندان به وسیلهٔ سنجش دوره‌ای، رضایت شهروندان از عملکرد مدیران و اعمال میزان این رضایت در نمرهٔ ارزیابی آن‌ها؛

ب- شهروندان: آموزش حقوق و تکالیف شهروندی به صورت حضوری و غیر حضوری؛

ج- شهر: شبکه‌سازی اجتماعی و ایجاد قانون‌های انطباقی با گروه‌های مختلف سنی شهروندان، حمایت و توانمندسازی سازمان‌های مردم‌نهاد و راه‌اندازی مدیریت محله با هدف افزایش مشارکت مردمی در اداره امور شهر از طریق به کارگیری توانمندی‌ها و ظرفیت‌های مادی و معنوی آنان و استفادهٔ مناسب از امکانات محله.

رویکرد دوم: مدیریت امور اجتماعی و فرهنگی

راهبرد این رویکرد: "تعیین سیاست‌های یکپارچه به منظور افزایش بهره‌وری برنامه‌های اجتماعی و فرهنگی" برای تحقق این راهبرد، شوراها، سیاست‌گذاری و نظارتی بدین شرح راه‌اندازی شد:

الف: تشکیل شورای عالی سیاست‌گذاری اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران به ریاست شهردار تهران؛

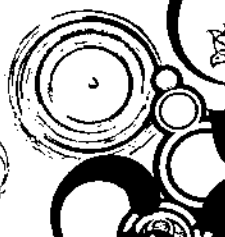
ب: برگزاری شورای اجتماعی و فرهنگی مناطق؛

ج: راه‌اندازی شورای اجتماعی و فرهنگی نواحی؛

د: تشکیل هیات امنای محلات شهر تهران.

رویکرد سوم: برون‌سپاری

برای تحقق اهداف طرح برون‌سپاری حوزهٔ اجتماعی و فرهنگی این برنامه‌ها پیش‌بینی شده است:

بدین ترتیب مدیران به عنوان افراد برگزیده از هر جامعه نقش تعیین‌کننده‌ای در ترویج و تعمیق فرهنگ ایفا می‌کنند؛ چراکه حایز نقشی بنیادین در ارائه راه‌حل‌های غلبه بر بحران‌ها و معضلات هستند. مدیران قادرند که در درون سازمان خود، فرهنگی خاص را به‌وجود آورده، سایر افراد سازمان را به آن پایبند نمایند و الگوی اندیشه و رفتار مناسبی را بر اساس باورهای خود پدید آورند؛ الگویی که در صورت پذیرش از سوی کارکنان، جایگاهی خاص در فرهنگ فردی، سازمانی و ملی خواهد یافت. بدین ترتیب مسئولیت مدیران در راستای آشنایی یا دانش‌های فنی - اجتماعی و تکنیک‌هایی که روز به روز در حال تغییر است، و نیز در جهت هماهنگی و انطباق سازمان با الگوی سالم روابط انسانی - اجتماعی، سنگین‌تر نیز می‌شود.

در شهر تهران، حضور شهریاران به عنوان مدیران شهری در فرهنگ سازمانی و فرهنگ زندگی شهری و در نهایت فرهنگ عمومی و ملی تأثیرات خاصی خویش را داشته است. در این میان با توجه به نقش جناب آقای دکتر قالیباف که از شهریورماه سال ۱۳۸۴ مسئولیت تصدی شهرداری تهران را بر عهده گرفته‌اند و تأثیرات ویژه‌ای که رویکردهای ایشان در بخش فرهنگی در تمامی حوزه‌ها به یادگار گذاشته است، ثبت تجربه‌های حوزه فرهنگی و اجتماعی در این دوره بیش از پیش ضروری می‌نماید. در این دوره، تکیه بر تحول سازمان خدماتی به نهادهای اجتماعی، برای نخستین بار به سیاست راهبردی شهرداری تهران مبدل شد. بی‌تردید اجرای این راهبرد، بیش از هر چیز مستلزم تولید اندیشه و دستیابی به شناختی عمیق از ظرفیت سازمانی و کشف نیاز و تمنیات فردی و اجتماعی در بستر زمان و مکان با ابزار پژوهش و تحقیق، و همچنین حرکتی نظام‌مند و مبتنی بر برنامه بوده است؛ فرایندی که در نهایت منجر به ایجاد ساختارهای جدید و رویکردهایی متناسب با سیاست راهبردی شهرداری تهران شده و سرانجام این بینش از سوی اراده کلان مدیریت شهری فراوری حوزه معاونت امور اجتماعی و فرهنگی قرار گرفته است. بی‌شک این وظیفه بدون پشتیبانی گسترده این اراده و همچنین هم‌فکری و همراهی مدیران ارشد نهاد اجتماعی شهرداری تهران با منویات آن سرچشمه، تحقق‌پذیر نیست؛ لذا در شرایط حاضر ضمن شکل‌گیری سازمان اداری مناسب در حوزه اجتماعی و فرهنگی، شاهد تعامل سازنده بین بخشی و درون‌سازمانی و برنامه‌های مدونی هستیم که نقشی اساسی را در پیشبرد سیاست راهبردی شهرداری تهران به دوش گرفته‌اند.

به همین جهت باید توجه داشت که رویکردهای چهارده‌گانه تدوین شده بر اساس اسناد فرادست، همچون:

- ۱- رهنمودهای مقام معظم رهبری ۲- سند چشم‌انداز بیست‌ساله کشور ۳- برنامه پنج‌ساله توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور ۴- مجموعه قوانین و مقررات و مصوبات شورای اسلامی شهر ۵- طرح جامع شهر تهران ۶- طرح جامع اجتماعی و فرهنگی شهر تهران ۷- تدابیر شهردار محترم تهران.

همگانی آن صورتی شکننده و عقب مانده به خود می گیرد. حقوق فرهنگی نیز جزء لاینفک حوزه فرهنگ است که پیوند بین رشد فرهنگی و پیشرفت عمومی را نشان می دهد. رشد و پیشرفت هر جامعه ای به فرهنگ آن وابسته است. زیرا: «فرهنگ مایه اصلی هویت ملت هاست که می تواند آن ملت را پیشرفته، عزیز، توانا، عالم، فناور، نوآور و دارای آبروی جهانی کند»^۱. «ما فرهنگ را بستر اصلی زندگی انسان می دانیم»^۲ و همه ابعاد زندگی انسان در تمامی زوایای آن به فرهنگ وابسته می شود. «استقلال و موجودیت هر جامعه از استقلال فرهنگ آن نشأت می گیرد»^۳. این جاست که می توان پی برد هر فرهنگ به نوبه خود نمونه هایی از فرد مطلوب را توصیف می کند که در آن ها هدف و چگونگی فعالیت ها، موفقیت ها و مسئولیت های اجتماعی منظور شده است. حیات و ممات یک جامعه متکی به فرهنگ آن است؛ زیرا «جنبه های فرهنگی و معنوی جامعه به منزله روح جامعه است»^۴ بدین معنی که «نقش فرهنگ، نقش روح در کالبد اجتماع و کالبد بزرگ انسانی است»^۵. نتیجه آنکه انسان ها براساس خصلت مدنی الطبع بودنشان و در جهت تحقق اهداف خشت و به انگیزای توان و اراده بی پایان خویش با جامعه و جهان برخورد می کنند، با مردمان پیرامون هم رنگی و هماهنگی می یابند و تأثیرگذار و تأثیرپذیر می شوند.

علمای علوم اجتماعی و جامعه شناسان در خصوص فرهنگ به تعریف واحدی نرسیده اند، ولی برخی ویژگی ها در این تعریف تا حدودی مورد توافق و اشتراک اعالی فرهنگ بوده است. با این وصف اگر فرهنگ را «الگوی اندیشه و عمل» و «مجموعه ای از عقاید، باورها، آداب، عادات، آیین ها، ارزش ها، افکار و رسوم» افراد یک جامعه بدانیم، در آن صورت باید اذعان نمود که فرهنگ فضایی است که افراد جامعه در آن شناورند و تحت تأثیر آن قرار می گیرند و خود نیز بر آن موثرند. فرهنگ از یک سو به دلیل اهمیت برخی ویژگی های ذاتی خود، به مقوله هویت، تعین و تعمق می بخشد؛ و از سوی دیگر به لحاظ میزان اثربخشی در فرایند انطباق انسان با محیط، در حال تغییر و دگرگونی پیوسته و مشحون از خصیصه های پویا و زنده است. بی تردید در این میان مدیران، به ویژه مدیران فرهنگی نقش موثری ایفا می کنند و تأثیر تصمیمات آن ها بر رفتارهای جامعه، بسیار جدی است. در عین حال مدیران در فرایند تصمیم گیری های خود تأثیرپذیر نیز هستند؛ زیرا برخاسته از بطن و متن جامعه بوده و با همان فرهنگ، به عنوان افرادی مستقل، زیسته و پرورش یافته اند. به ویژه در جامعه دینی ما که اسلام جهت دهنده و سازنده فرهنگ است، فرهنگ نقشی محوری و زیربنایی در نگرش و برنامه های مدیران فرهنگی ایفا می نماید.

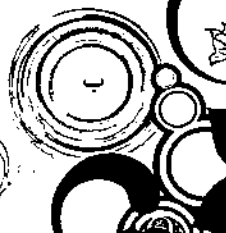
۱- رهبر معظم انقلاب، ۱۳۸۳/۲/۲۸

۲- رهبر معظم انقلاب، ۱۳۸۳/۱/۱۷

۳- امام خمینی (ره)، آیین انقلاب اسلامی (گزیده ای از اندیشه و آراء امام خمینی)، ص ۳۲۲

۴- شهید مطهری، معارف اسلامی در آثار شهید مطهری، ص ۲۸

۵- رهبر معظم انقلاب، دیدار اعضای انجمن قلم، ۱۳۸۱/۱/۲۷

پایه نهاد

مقدمه

در متون دینی ما «تغییر و اصلاح عادات و آداب و رسوم، سخت‌ترین وظایف مدیران»^۱ دانسته شده است و «یکی از سخت‌ترین جهادها این است که در مقابله با هجوم افکار و فرهنگ‌های غلط و انحرافی ... بایستد و بخواهد از حق دفاع کند و با بیان، فکر، منطق، و با سلاح زبان و قلم ذهن‌ها را به سمت آنچه درست است هدایت کند».^۲

در میان همه موجودات، این تنها رفتار انسان است که به دلیل پیش‌بینی‌ناپذیری‌اش، چنانچه به عادت تبدیل شود، تغییر و اصلاح آن به سادگی صورت نمی‌پذیرد. زیرا تفاوت انسان با حیوان در دو ناحیه است: «یکی بینش‌ها و گستردگی آگاهی‌ها و دیگری گرایش‌ها و تعالی سطح خواسته‌ها و در یک کلام تفاوت انسان با حیوان در علم و ایمان اوست».^۳ هدف بعثت انبیا نیز تزکیه و تعلیم انسان است. «هدف اسلام و قرآن کریم آن است که انسان با همه ابعاد مادی و معنوی‌اش ساخته شود»^۴ و حتی «عدالت اجتماعی با تمام اهمیتی که دارد مقدمه‌ای ضروری برای انسان‌سازی است».^۵ بالاخره «قضیه تربیت یک ملت به این است که فرهنگ آن ملت صحیح باشد».^۶ و «فرهنگ همین رسوم و آدابی است که بر زندگی من و شما حاکم است، یعنی باورها و اعتقادات ما و چیزهایی که زندگی شخصی و اجتماعی و داخل خانه و محیط کسب یک جامعه با آن‌ها رویروست».^۷

دو موضوع در حوزه فرهنگ از اهمیت شایانی برخوردارند؛ نخست ابتکار و خلاقیت و سپس، حقوق فرهنگی مردم. هر جامعه‌ای زایش و نازایی را در بطن خود دارد و لذا وظیفه بخش فرهنگ تقویت جنبه زاینده‌گی است بنابراین چنانچه فرهنگ بر زاینده‌گی و خلاقیت مبتنی نباشد، تبدیل به صنعتی بی‌روح خواهد شد که تولیدات نامناسب با خواست

۱- محمدی ری‌شهری، محمد، سیاست‌نامه امام علی(ع) (اصعب السياسات نقل العادات)، ص ۶۶۸

۲- رهبر معظم انقلاب، دیدار با فرهنگیان: ۱۳۷۲/۲/۱۵

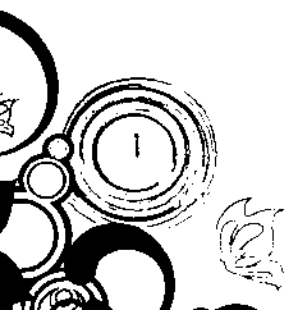
۳- شهید مطهری، مجموعه آثار، ج ۲: ص ۲۱ ~ ۴۹

۴- صحیفه نور، ج ۲: ص ۲۲۵

۵- صحیفه نور، ج ۱۹: ص ۸۴

۶- صحیفه نور، ج ۷: ص ۷۴

۷- رهبر معظم انقلاب، خطبه‌های نماز جمعه، ۱۳۶۹/۱/۱

فصل دهم: مرکز علوم و ستاره‌شناسی

۲۰۶	فعالیت‌های مرکز علوم و ستاره‌شناسی
۲۰۸	کلاس‌ها و کارگاه‌ها
۲۰۸	مراسم
۲۰۹	نمایشگاه‌ها
۲۰۹	همایش‌ها و جشنواره‌ها
۲۱۰	تور و بازدید
۲۱۰	جلسات و نشست‌ها
۲۱۰	مسابقه
۲۱۱	خدمات اجتماعی و حمایتی
۲۱۲	جمع‌بندی فعالیت‌های مرکز علوم و ستاره‌شناسی

فصل یازدهم: شورایاری‌ها

۲۱۶	فعالیت‌های شورایاری‌ها
۲۱۷	کارگاه‌های آموزشی
۲۱۸	مراسم
۲۱۸	تور و بازدید
۲۱۹	جلسات و نشست‌ها
۲۲۰	خدمات اجتماعی
۲۲۱	جمع‌بندی فعالیت‌های شورایاری‌ها

۱۷۴.....	همایش ها و جشنواره ها
۱۷۵.....	تور و بازدید
۱۷۶.....	جلسات و نشست ها
۱۷۶.....	خدمات اجتماعی
۱۷۷.....	جمع بندی فعالیت های اداره کار آفرینی

فصل هشتم: اداره فرهنگی

۱۸۱.....	فعالیت های اداره فرهنگی
۱۸۲.....	دوره های آموزشی و کارگاه ها
۱۸۳.....	مراسم
۱۸۶.....	نمایشگاه ها
۱۸۶.....	همایش ها و جشنواره ها
۱۸۷.....	تور و بازدید
۱۸۹.....	جلسات و نشست ها
۱۸۹.....	مسابقات
۱۹۰.....	خدمات اجتماعی و حمایتی
۱۹۱.....	جمع بندی فعالیت های اداره فرهنگی

فصل یازدهم: اداره ورزش

۱۹۵.....	فعالیت های اداره ورزش
۱۹۶.....	کلاس ها و کارگاه ها
۱۹۷.....	نمایشگاه ها
۱۹۸.....	مراسم
۱۹۹.....	همایش ها و جشنواره ها
۲۰۰.....	تور و بازدید
۲۰۰.....	مسابقات
۲۰۲.....	خدمات اجتماعی و حمایتی
۲۰۲.....	جلسات و نشست ها
۲۰۳.....	جمع بندی فعالیت های اداره ورزش

۱۴۳.....	جلسات و نشست‌ها.....
۱۴۴.....	مسابقات.....
۱۴۵.....	خدمات اجتماعی و حمایتی.....
۱۴۷.....	جمع‌بندی فعالیت‌های اداره امور بانوان.....

فصل ششم: اداره سلامت

۱۵۲.....	فعالیت‌های اداره سلامت.....
۱۵۵.....	کلاس‌ها و کارگاه‌ها.....
۱۵۵.....	بسته‌های آموزشی.....
۱۵۶.....	مراسم.....
۱۵۶.....	نمایشگاه‌ها.....
۱۵۷.....	همایش‌ها و جشنواره‌ها.....
۱۵۸.....	تور و بازدید.....
۱۵۸.....	جلسات و نشست‌ها.....
۱۵۹.....	خدمات اجتماعی و حمایتی.....
۱۵۹.....	جمع‌بندی فعالیت‌های اداره سلامت.....

فصل هفتم: اداره رفاه و خدمات اجتماعی

۱۶۴.....	فعالیت‌های اداره آسیب‌های اجتماعی.....
۱۶۵.....	کلاس‌ها و کارگاه‌ها.....
۱۶۷.....	نمایشگاه‌ها.....
۱۶۷.....	بسته‌های آموزشی.....
۱۶۸.....	همایش‌ها و جشنواره‌ها.....
۱۶۹.....	تورها و بازدیدها.....
۱۶۹.....	مسابقات.....
۱۷۰.....	جلسات و نشست‌ها.....
۱۷۰.....	طرح‌ها.....
۱۷۱.....	جمع‌بندی فعالیت‌های اداره آسیب‌های اجتماعی.....
۱۷۲.....	فعالیت‌های اداره کارآفرینی.....
۱۷۲.....	کلاس‌ها و کارگاه‌های آموزشی.....
۱۷۴.....	نمایشگاه‌ها.....

۱۰۹	برنامه‌های ابلاغ شده از سوی اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی
۱۰۹	پیوست اجتماعی
۱۱۰	مطالعات منطقه‌ای
۱۱۰	فعالیت‌های اداره مطالعات اجتماعی و فرهنگی
۱۱۱	پایگاه داده
۱۱۲	پیوست اجتماعی
۱۱۲	همایش
۱۱۳	نظرسنجی
۱۱۴	هم‌اندیشی
۱۱۶	جمع‌بندی فعالیت‌های اداره مطالعات اجتماعی و فرهنگی

فصل چهارم: اداره آموزش و مشارکت‌های اجتماعی

۱۲۱	شرح وظایف اداره آموزش و مشارکت‌های اجتماعی
۱۲۲	فعالیت‌های اداره آموزش و مشارکت‌های اجتماعی
۱۲۳	بسته‌های آموزشی
۱۲۴	مراسم
۱۲۶	نمایشگاه
۱۲۶	تور و بازدید
۱۲۷	جلسات و نشست‌ها
۱۲۸	مسابقات
۱۲۸	خدمات اجتماعی و حمایتی
۱۳۰	جمع‌بندی فعالیت‌های اداره آموزش و مشارکت‌های اجتماعی
۱۳۱	ماتریس عملکرد اداره آموزش و مشارکت‌های اجتماعی (درصد)

فصل پنجم: اداره امور بانوان

۱۳۵	فعالیت‌های اداره امور بانوان
۱۳۷	آموزش
۱۳۸	مراسم
۱۴۰	نمایشگاه
۱۴۱	همایش و جشنواره
۱۴۲	تور و بازدید

۳۱	اطلاعات کلی ناحیه ۷
۳۲	باغ فردوس
۳۳	تجربش
۳۴	قیطربه
۳۵	اطلاعات کلی ناحیه ۸
۳۶	چندر
۳۷	حکمت - دزاشیب
۳۸	اطلاعات کلی ناحیه ۹
۳۹	ازگل
۴۰	سوهانک
۴۱	اطلاعات کلی ناحیه ۱۰
۴۲	شهرک محلاتی
۴۳	جمع‌بندی

فصل دوم: فضاهای کالبدی فرهنگی

۴۷	بخش اول: کل فضاهای کالبدی فرهنگی منطقه یک
۴۹	بخش دوم: فعالیت‌های عمرانی شهرداری منطقه یک در حوزه اجتماعی و فرهنگی
۴۹	فضاهای مذهبی
۴۹	کمک به مساجد
۵۳	کمک به حسینیه‌ها، حوزه‌های علمیه و دارالقرآن‌ها
۵۵	ساخت و تجهیز نمازخانه پارک‌ها
۵۸	ساخت و تجهیز نمازخانه‌های مراکز آموزشی
۶۰	جمع‌بندی فعالیت‌های منطقه ۱ در فضاهای کالبدی مذهبی
۶۲	فضاهای فرهنگی
۶۲	مراکز آموزشی
۶۶	فرهنگسراها
۶۷	خانه‌های فرهنگ
۶۸	کتابخانه‌ها
۷۰	سرای محلات
۷۲	جمع‌بندی فعالیت‌های منطقه یک در فضاهای کالبدی فرهنگی
۷۳	فضاهای ورزشی

۷۳	زمین چمن مصنوعی
۷۵	زمین چمن طبیعی
۷۶	مجموعه‌های ورزشی چندمنظوره
۷۹	مجموعه‌های ورزشی الزهرا (س)
۸۱	زمین‌های ورزشی روباز (آسفalte و خاکی)
۸۲	استخر
۸۴	پیست‌های اسکیت و دوچرخه‌سواری
۸۶	جمع‌بندی فعالیت‌های منطقه یک در فضاهای کالبدی ورزشی
۸۷	فضاهای هنری
۸۷	آمفی‌تئاترها
۸۸	مجموعه‌های سینمایی
۸۹	جمع‌بندی فعالیت‌های منطقه یک در فضاهای کالبدی هنری
۹۰	فضاهای سلامت
۹۰	خانه سلامت
۹۲	خانه اسباب‌بازی
۹۵	مراکز آموزش مهارت‌های رفتاری کودکان و نوجوانان (فرآموز)
۹۶	جمع‌بندی فعالیت‌های منطقه یک در فضاهای کالبدی سلامت
۹۷	فضاهای رفاهی و خدماتی
۹۷	مراکز شهربانو
۹۷	مراکز رشد و توسعه کارآفرینی
۹۹	خانه‌های کارآفرینی
۱۰۰	مراکز مهارت‌آموزی کوثر
۱۰۲	مراکز آموزش و مشارکت‌های اجتماعی
۱۰۴	مراکز نگهداری شبانه‌روزی
۱۰۴	گرم‌خانه
۱۰۴	مراکز سامان‌دهی معتادان تزریقی (DIC)
۱۰۵	جمع‌بندی فعالیت‌های منطقه یک در فضاهای کالبدی رفاهی - خدماتی

فصل سوم: دفتر مطالعات اجتماعی و فرهنگی

۱۰۹	اهداف و برنامه‌های اداره مطالعات اجتماعی و فرهنگی
۱۰۹	گزارش عملکرد چهار ساله دفتر مطالعات اجتماعی و فرهنگی